

Sygn. akt VII Ua 16/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Izabela Głowacka-Damaszko (*spr.*)

Sędziowie: SSO Anna Rej-Żuk SSR del. do SO Agnieszka Wiercińska-Bałaga

Protokolant: Anna Delestowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 marca 2014 r. w J.

sprawy z odwołania B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział W.

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu zgonu męża w związku z wypadkiem przy pracy

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze

z dnia 24 stycznia 2013 r. sygn. akt IV U 200/12

apelację oddala.

Sygn. akt VII Ua 16/13

UZASADNIENIE

B. K. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 08.06.2012 r., odmawiającej jej przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy jej męża E. K. (1). Zdaniem odwołującej się śmierć jej męża nastąpiła wskutek wypadku przy pracy w dniu 30.03.2012 r. E. K. (1) był Prezesem (...) sp. z o.o. w L.. Do wypadku miało dojść, gdy E. K. (1) spytał się w dniu 30.03.2012 r., czy klimatyzacja jest naprawiona. Gdy usłyszał odpowiedź przeczącą, zdenerwowany opuścił pokój. Po chwili jedna z pracownic usłyszała głośnie uderzenie dochodzące z sali konferencyjnej. Zastąpiła tam E. K. (1) leżącego na podłodze. Mimo podjętych czynności reanimacyjnych nie zdołano go uratować. Komisja powypadkowa uznała wypadek E. K. (1) za wypadek przy pracy, który wystąpił podczas prac związanych z wykonywaniem czynności pracowniczych i został spowodowany przyczyną zewnętrzną, tj. stresem związanym z nadmiarem obowiązków służbowych oraz szczególnie dużym obciążeniem psychicznym w ostatnim okresie, a bezpośrednio stresem związanym z niewywiązywaniem się z obowiązków służbowych przez jego podwładnych. Powyższa sytuacja spowodowała u E. K. (1) uraz w postaci nagłego zatrzymania krążenia, co skutkowało jego zgonem.

W odpowiedzi na odwołanie (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, podnosząc, że zdarzenie z dnia 30.03.2012 r. nie stanowiło wypadku przy pracy z uwagi na brak przyczyny zewnętrznej. Strona pozwana nie podzieliła stanowiska wnioskodawczyni, że przyczyną tą był stres związany z nadmiarem obowiązków i obciążenie psychiczne. Doświadczenie życiowe wskazuje, że nagły zgon jest wynikiem trwającego wcześniej schorzenia. Za niewiarygodne uznano także zapisy w protokole powypadkowym, w którym stwierdzono, że stres ten wynikał z nadmiaru obowiązków służbowych.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie B. K., nie obciążając wnioskodawczyni obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej.

Sąd Rejonowy ustalił, że mąż B. E. K. był zatrudniony w (...) sp. z o.o. w L. na stanowisku Prezesa Zarządu od dnia 01.07.1998 r. W dniu 30.03.2012 r. ok. godz. 12 przyszedł do gabinetu J. B. (1), aby spytać, czy naprawiona została klimatyzacja. Uzyskał odpowiedź negatywną, która go zdenerwowała. Wyszedł do sali konferencyjnej, gdzie upadł. Akcja reanimacyjna nie przyniosła skutku. Przyczyną zgonu E. K. (1) było nagle zatrzymanie akcji serca.

E. K. (1) cierpiał przed zawałem na: uogólniony proces miażdżycowy łożyska naczyniowego, nadciśnienie tętnicze, przewlekłą niewydolność naczyń wieńcowych, cukrzycę typu 2 insulinoniezależną, stan po leczeniu chirurgicznym z powodu choroby niedokrwiennej serca oraz przebył zawał mięśnia sercowego.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd wskazał, że za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą (art. 3. ust. 1. ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych):

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Sąd I instancji podzielił stanowisko strony pozwanej, że przyczyną zgonu wnioskodawcy nie była przyczyna zewnętrzna. Zdaniem Sądu do takiego wniosku prowadzi nie tylko charakter pracy wykonywanej przez E. K. (1), ale i stan jego zdrowia.

Sąd Rejonowy zważył, że E. K. (1) był zatrudniony na stanowisku kierowniczym – Prezesa Zarządu w (...) sp. z o.o. w L.. Nieodzownym elementem stanowiska kierowniczego jest stres związany z wykonywaniem obowiązków przewidzianych dla tego stanowiska. W przypadku E. K. (1) trudno mówić o nowym zjawisku, skoro stanowisko to piastował od 1998 r. Tym samym znał specyfikę pracy i zakres obowiązków przewidziany dla tego stanowiska. Także sama sytuacja polegająca na zdenerwowaniu wywołanym brakiem naprawy klimatyzacji nie była, w ocenie Sądu Rejonowego, zjawiskiem szczególnym przy prowadzeniu zakładu pracy. Wydawanie poleceń, kontrolowanie ich wykonania oraz wyciąganie konsekwencji służbowych jest nieodzownym elementem funkcji kierownika zakładu pracy. Ponadto, jak wynika z dokumentacji lekarskiej oraz opinii biegłej z zakresu medycyny pracy E. K. (1) cierpiał na uogólniony proces miażdżycowy łożyska naczyniowego, nadciśnienie tętnicze, przewlekłą niewydolność naczyń wieńcowych, cukrzycę typu 2 insulinoniezależną, stan po leczeniu chirurgicznym z powodu choroby niedokrwiennej serca oraz przebył zawał mięśnia sercowego. Schorzenia te stanowiły przyczynę zgonu E. K. (1). Zgodnie z opinią biegłej zgon E. K. (1) nie był wywołany przyczyną zewnętrzną. Sąd Rejonowy nie uznał za przekonujące zarzutów zgłoszonych przez wnioskodawczynię do opinii. Wskazał, że biegła sporządziła opinię na podstawie dokumentacji medycznej dostarczonej przez placówki zdrowia wskazane przez wnioskodawczynię. Obowiązek dostarczenia pełniejszej dokumentacji spoczywał na wnioskodawczyni. Sąd nie uwzględnił wniosku o dodatkowe opinie biegłych z zakresu kardiologii i interny, ponieważ biegli ci, zdaniem Sądu, nie mają wiadomości specjalnych na temat charakteru przyczyny wypadku E. K. (1), a jedynie na temat jego schorzeń, które w niniejszej sprawie wynikały z dokumentacji medycznej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Rejonowy stwierdził, że z uwagi na brak przyczyny zewnętrznej, wypadek z dnia 30.03.2012 r. nie może być uznany za wypadek przy pracy, a tym samym brak było podstaw do stwierdzenia nabycia

przez wnioskodawczynię prawa do jednorazowego odszkodowania w związku ze śmiercią męża na skutek wypadku przy pracy, co skutkowało oddaleniem odwołania.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację złożyła wnioskodawczyni B. K., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie, iż wypadek E. K. (1) w dniu 30 marca 2012 r. nie był spowodowany przyczyną zewnętrzną, a co za tym idzie poprzez błędne przyjęcie, że wypadek, któremu uległ E. K. (1) w dniu 30 marca 2012 r. nie stanowił wypadku przy pracy w rozumieniu ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, podczas gdy nadmierny stres oraz nadmierne obciążenie psychiczne stanowiło zewnętrzną przyczynę wypadku E. K. (1) w dniu 30 marca 2012 r.;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 13 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 2 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji odmowę przyznania wnioskodawczyni oraz małoletnim dzieciom wnioskodawczyni i E. K. (1) prawa do jednorazowego odszkodowania w związku ze śmiercią E. K. (2)(...)

3) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy na skutek naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych zgłoszonych przez wnioskodawczynię, tj.:

- wniosku o powołanie biegłych sądowych z zakresu kardiologii oraz interny, wniosku o przeprowadzenie dodatkowej opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy, kardiologii oraz interny, wniosku o dopuszczenie dowodu z pisma (...) S.A. z dnia 4 grudnia 2012 r. na okoliczność, że zdarzenie któremu uległ Pan E. K. (1) w dniu 30 marca 2012 r. stanowiło wypadek przy pracy w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

- wniosku o złożenie ustnych wyjaśnień przez biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy B. P., na okoliczność zastrzeżeń do opinii sądowno-lekarskiej z dnia 10 grudnia 2012 r., zgłoszonych w piśmie wnioskodawczyni z dnia 9 stycznia 2013 r.;

pomimo, że okoliczności, na które dowody te zostały powołane nie zostały wyjaśnione, co pozbawiło wnioskodawczynię możliwości podnoszenia argumentów na poparcie jej wniosków;

4) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. na skutek przeprowadzenia przez Sąd I instancji postępowania dowodowego bez rozważenia w sposób bezstronny i wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego (błędy w ustaleniach faktycznych, naruszenie zasad doświadczenia życiowego i zasad logicznego rozumowania oraz wykroczenie poza ramy swobodnej oceny materiału dowodowego), w tym brak wszechstronnego i sprzecznego z zasadami logicznego rozumowania uznania za wiarygodną i rzetelną opinię sądowno-lekarską z dnia 10 grudnia 2012 r. oraz brak wszechstronnej oceny stanu zdrowia i warunków pracy wykonywanej przez Pana E. K. (1) i w konsekwencji błędne przyjęcie, że wypadek w dniu 30 marca 2012 r. nie był spowodowany przyczyną zewnętrzną, a co za tym idzie poprzez błędne przyjęcie, że wypadek, któremu uległ Pan E. K. (2) w dniu 30 marca 2012 r. nie stanowił wypadku przy pracy w rozumieniu ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

Wskazując na powyższe apelująca wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania wnioskodawczyni od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 8 czerwca 2012 r. znak (...) i zmianę tej decyzji, poprzez przyznanie na rzecz wnioskodawczyni B. K. oraz małoletnich wspólnych dzieci wnioskodawczyni i Pana E. K. (1), tj. W. K. (1), W. K. (2),

J. K., jednorazowego odszkodowania w kwocie 96.885,00 zł, na podstawie art. 13 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167 poz.1322 z późn. zm.);

ewentualnie o:

2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego;

a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje, według norm przepisanych.

Ponadto, w związku z zarzutem podanym w pkt 3, apelująca wniosła o:

1) przeprowadzenie, na podstawie art. 286 k.p.c. dowodu z dodatkowej opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy, kardiologii oraz interny, na okoliczność, iż zdarzenie, któremu uległ Pan E. K. (1) w dniu 30 marca 2012 r. stanowiło wypadek przy pracy w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, w szczególności: okoliczność braku związku przyczynowego między schorzeniami samoistnymi Pana E. K. (1), a zdarzeniem wypadkowym z dnia 30 marca 2012 r., okoliczność, że ponadprzeciętny stres oraz nadmierne obciążenie psychiczne i fizyczne jakiego doznał Pan E. K. (1) w związku z wykonywaną pracą stanowiło przyczynę jego śmierci w dniu 30 marca 2012 r.;

2) złożenie, na podstawie przepisu art. 286 k.p.c., ustnych wyjaśnień przez biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy - lekarza (...), na okoliczność zastrzeżeń do opinii sądowno-lekarskiej z dnia 10 grudnia 2012 r., zgłoszonych w piśmie wnioskodawczyni z dnia 9 stycznia 2013 r.;

3) dopuszczenie dowodu z dokumentu pisma (...) S.A. z dnia 4 grudnia 2012 r. na okoliczność, że zdarzenie któremu uległ Pan E. K. (1) w dniu 30 marca 2012 r. stanowiło wypadek przy pracy w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Sąd Okręgowy ustalił, że:

E. K. (1), jako Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. w L., w ostatnim tygodniu marca 2012 r. brał udział m. in.:

- w dniu 21.03.2012 r. w spotkaniu z firmą brokerską w sprawie ubezpieczenia majątku (...) Sp. z o.o. w L.,

- w dniu 21.03.2012 r. w posiedzeniu na terenie (...) Komisji Budżetowo - (...) Rady Miasta L.,

- w dniu 27.03. 2012 r. w Sesji Rady Miasta L. na temat działalności (...) Sp. z o.o. w L. dotyczącej sprawozdania z działalności jednostki i planu działania Spółki na bieżący rok,

- w Walnym Zgromadzeniu Wspólników (...) i udzieleniu absolutorium za 2011 r.,

- w dniu 30.03.2012 r. w rozmowach dotyczących ubezpieczenia majątku Spółki.

Ponadto w dniu 22.03.2012 r. wpłynął wniosek Wójta Gminy S. do Wojewody (...) w sprawie uchylenia uchwały RM o zatwierdzeniu taryf dla gminy S..

/bezsporne/

Sąd Okręgowy zważył, że:

Apelacja nie mogła zostać uwzględniona. Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu dodatkowego postępowania dowodowego zgodził się z ustaleniami oraz oceną prawną poczynionymi przez Sąd I instancji, że śmierć E. K. (1) nie została spowodowana przyczyną zewnętrzną w rozumieniu ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu

społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a tym samym zdarzenie z dnia 30.03.2012 r. nie stanowiło wypadku przy pracy, uprawniającego wnioskodawczynię do otrzymania jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 13 ust. 1 ww. ustawy. Mając na uwadze argumentację apelującej, że śmierć jej męża wynikała z ponadprzeciętnego stresu i obciążenia psychicznego, na jakie był on narażony w związku z zajmowanym stanowiskiem Prezesa Zarządu, Sąd II instancji, w oparciu o zgromadzony dotychczas materiał dowodowy, dokonał dodatkowych ustaleń, dotyczących rodzaju obowiązków E. K. (1) oraz okoliczności i zdarzeń z nimi związanych, jakie miały miejsce w ostatnim okresie przed jego śmiercią, w marcu 2012 r. Sąd Okręgowy zważył zatem, że bezspornym w sprawie pozostawało, iż w ostatnim tygodniu marca 2012 r. mąż wnioskodawczyni brał udział w kilku ważnych dla (...) Sp. z o.o. w L. spotkaniach. Z protokołów zeznań świadków, sporządzonych na potrzeby ustalenia okoliczności wypadku przy pracy wynikało, że pod koniec marca 2012 r. E. K. (1) odbył m. in. spotkania z firmą brokerską w sprawie ubezpieczenia majątku Spółki, brał udział w posiedzeniu Komisji Budżetowo - (...) Rady Miasta L., odbywającym się na terenie (...), jak również w sesji Rady Miasta L. dotyczącej sprawozdania z działalności (...) i planu działania Spółki na bieżący rok oraz w Walnym Zgromadzeniu Wspólników (...) i udzieleniu absolutorium za 2011 r. W ocenie Sądu Okręgowego wszystkie ww. zdarzenia nie miały jednak jakiegoś szczególnego, czy nadzwyczajnego charakteru dla męża wnioskodawczyni, pełniącego funkcję Prezesa Zarządu już od 1998 r. Niewątpliwie praca na stanowisku kierowniczym jest związana ze zwiększonym zakresem odpowiedzialności, a co za tym idzie z odpowiednio większym stresem, ale jest to rodzaj odpowiedzialności nieodłącznie związany z zajmowanym stanowiskiem, zaś żadna ze wskazywanych wyżej okoliczności nie była niczym nietypowym w dotychczasowej, wieloletniej pracy E. K. (1). Za taką szczególnie stresującą okoliczność nie można było również przyjąć sytuacji, która miała miejsce bezpośrednio przed śmiercią ubezpieczonego. Tym bardziej, że Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż z treści protokołu zeznań J. B. (2) wynika, że kiedy E. K. (1) zapytał ją o klimatyzację, nie otrzymał odpowiedzi, że klimatyzacja ta nie jest jeszcze zrobiona, lecz, że jest zrobiona, ale nikt nie dokonał jej odbioru, ponieważ nie było takiego polecenia. Nie było zatem sytuacji związanej z niewykonaniem polecenia przez podwładnych. Zdaniem Sądu Okręgowego, nawet gdyby jednak polecenie naprawy klimatyzacji nie zostało wykonane, w dalszym ciągu nie byłaby to okoliczność odbiegająca od zwykłych sytuacji zawodowych występujących na stanowisku kierowniczym, co do zasady związanym z nadzorem i egzekwowaniem wykonywania poleceń przez podległych pracowników.

Badając kwestię przyczyny zgonu E. K. (1) oraz jej ewentualny związek przyczynowo-skutkowy z powyższymi okolicznościami, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z dwóch opinii uzupełniających biegłej sądowej z zakresu medycyny pracy, która stanowczo podtrzymała wnioski zawarte już w opinii głównej, na której oparł się Sąd Rejonowy. Biegła jednoznacznie wskazała, że w przypadku męża wnioskodawczyni, przyczyną jego śmierci nie była przyczyna zewnętrzna, w tym nagły ostry stres, lecz zaawansowana choroba naczyniowa, która doprowadziła do nagłego zgonu z przyczyn sercowo-naczyniowych. Stanowisko biegłej w zupełności potwierdził biegły sądowy kardiolog, który wskazał, że E. K. (1) chorował na chorobę wieńcową co najmniej od 1999 r. W 2008 r. przeszedł przy tym operację pomostowania aortalno-wieńcowego, która nie powoduje wyleczenia z choroby, dając natomiast szansę na przedłużenie życia. W dalszym ciągu, jednak, 4 lata po operacji, ryzyko zgonu sercowo-naczyniowego u męża wnioskodawczyni było istotnie podwyższone. Zdaniem biegłego przyczyną śmierci E. K. (1) było zatrzymanie akcji serca w przebiegu choroby wieńcowej, a do zgonu mogło równie dobrze dojść wcześniej lub później, w czasie pracy lub poza nią. Biegły podniósł, że nie znajduje uzasadnienia dla twierdzenia, że śmierć nastąpiła z przyczyny zewnętrznej i jako wypadek przy pracy, nawet, jeśli w danym dniu ubezpieczonemu towarzyszył ponadnormatywny stres.

Mając powyższe jednoznaczne wnioski opinii biegłych z zakresu medycyny pracy oraz kardiologii, a także dodatkowo poczynione ustalenia faktyczne dotyczące wydarzeń związanych z pracą E. K. (1) w marcu 2012 r., Sąd Okręgowy stwierdził, że ocena Sądu Rejonowego o braku przyczyny zewnętrznej śmierci męża wnioskodawczyni, warunkującej uznanie zdarzenia z dnia 30.03.2012 r. za wypadek przy pracy i przyznanie prawa do jednorazowego odszkodowania okazała się prawidłowa. Tym samym brak było podstaw do podważenia zaskarżonego wyroku i uwzględnienia apelacji, co skutkowało jej oddaleniem na podstawie art. 385 k.p.c.